

Warum, Wieso: Noemen Duitsers een meer 'ein See'

Wat je altijd over Duitsland wilde weten maar nooit durfde te vragen

[Achtergrond](#) - 20 juli 2023 - Auteur: Lynn Stroo

Als de Duitse zanger Peter Fox in zijn beroemde liedje zingt: "*Am Ende der Straße steht ein Haus am See*", kan dat bij Nederlanders enige verwarring veroorzaken. Staat zijn huis nu aan de zee of aan een meer? Kort gezegd zit het zo: *Meer* betekent zee in het Duits en *See* betekent meer. Waarom is dat zo?

Voor het antwoord op deze vraag moeten we een duik nemen in het Oergermaans, de constructie van de taal die grofweg rond het begin van de jaartelling werd gesproken in Noord-West- en Midden-Europa. Hieruit zijn het Nederlands en Duits voortgekomen. In dat Oergermaans bestonden al soortgelijke woorden als 'zee' en 'meer' en die betekenden min of meer hetzelfde: veel water, legde taalkundige Margit Rem van de Radboud Universiteit Nijmegen [in 2018 uit op NPO Radio2](#).

Pas later, in de 16de eeuw begon men onderscheid te maken tussen 'zee' en 'meer' en kregen de woorden verschillende betekenissen. Rem: "Het Duits koos toen voor *Meer* om de zee mee aan te duiden en het Nederlands koos precies andersom." Het Duitse *Meer* voor zee klinkt ons misschien gek in de oren, maar in andere talen vind je woorden die hier erg op lijken: *Mer* in het Frans en *Mare* in het Latijn/Italiaans. Het Engelse *Sea* lijkt juist weer op onze zee.

Het Duitse *See* betekent meer, maar (helaas) niet altijd. De taalautoriteit Gesellschaft für deutsche Sprache (GfdS) legt het [op haar website uit](#): de Duitse taal heeft twee varianten van dit woord: *Die See* (vrouwelijk) en *Der See* (mannelijk). Ze lijken op elkaar, maar het verschil is groot. Wanneer je spreekt over *Der See* gaat het om stilstaand water dat wordt omgeven door land. Dat is wat wij in het Nederlands een meer noemen en waar Peter Fox over zingt. Bekende voorbeelden zijn de Bodensee in Baden-Württemberg of de Chiemsee in Beieren.

Waarom betalen Duitsers nog vaak met

contant geld? Waarom mag je op de Duitse Autobahn zo hard rijden? In de serie 'Warum, wieso?' zoeken we antwoorden op vragen over Duitse eigenaardigheden.

Die See is daarentegen een synoniem voor *das Meer* (de zee dus). Dat kan verklaren dat in veel maritieme begrippen het woord *See* wordt gebruikt; bijvoorbeeld *Unterseeboot* (onderzeeboot) *Seemann* (zeeman) en *Seebeine* (zeebenen).

Om het nog verwarrender te maken worden de Noordzee en Oostzee ook in het Duits *Nordsee* en *Ostsee* genoemd, terwijl de Middellandse Zee dan weer *Mittelmeer* heet en de Waddenzee *Wattenmeer*. Het zijn geografische namen, de GfdS adviseert om die maar gewoon uit het hoofd te leren.

Kortom: in de regel kun je het beste dit ezelsbruggetje onthouden: de Duitse woorden betekenen in het Nederlands precies het tegenovergestelde. *See* is meer en *Meer* is zee. (Let er dan wel op of er *Die* of *Der See* staat, dat maakt een groot verschil). De uitzondering: geografische namen van zeeën.

De Gesellschaft für deutsche Sprache noemt nog een ander leuk feitje dat samenhangt met dit verhaal: *Meerrettich* (Mierikswortel) kreeg zijn naam omdat hij over zee naar Europa werd gebracht. Hetzelfde geldt voor *Meerschweinchen* (cavia), een knaagdier afkomstig uit Zuid-Amerika. Waarom de cavia dan weer *Schweinchen* (varken) heet, is weer een ander verhaal.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/56014/warum-wieso-noemen-duitsers-een-meer-ein-se>

e